

Yerel Halkın Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımını Etkileyen Faktörlere Yönelik Bir Çalışma

A Study on Local People on Factors Affecting Their Participation in Recreation Activities

Halil İbrahim Karakan¹, Çağdaş Ertaş², Okan Çolak³, Süreyya Yurtman⁴

Öz

Rekreasyon faaliyetleri bireylerin serbest/boş zamanlarını değerlendirmeleri ve kendilerini iyi hissetmeleri hususlarında önem arz etmektedir. Ancak bireylerin rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen birtakım faktörler bulunabilmektedir. Bu çalışmada, yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörler ve bu faktörlerin bazı demografik özelliklere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Gaziantep örneği üzerinden incelenmiştir. İlgili konuda yapılan çalışmalarda yerel halk evreninde yeterli sayıda çalışmanın bulunmadığı dikkat çekmiştir. Bu sebeple bu çalışmada rekreasyon yazınına katkı sunmak amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, 15 Kasım- 28 Aralık 2019 tarihleri arasında, 18 yaş veya üzeri bireyler örnekleminde, kolayda (uygun) örneklem yöntemi ve çevrimiçi anket aracılığıyla toplam 428 kişiye ulaşılmıştır. Analizler sonucunda; yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörler “bireysel olanaklar”, “fiziksel ve ruhsal kazanımlar” ve “rekreasyon alanlarının uygunluğu” olarak belirlenmiştir. Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımının sadece rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklığına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca ölçek alt boyutları arasında yüksek ve çok yüksek düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Serbest Zaman Etkinlikleri, Boş Zaman Etkinlikleri, Yerel Halk

Abstract

Recreation activities are important for individuals to spend their spare / leisure time and to feel good. However, there may be some factors affecting the participation of individuals in recreational activities. In this study, the factors affecting local people's participation in recreational activities and whether these factors differ significantly according to some demographic characteristics were examined through the Gaziantep example. In the studies conducted on the relevant subject, it was noted that there were not enough studies in the local population. For this reason, it is aimed to contribute to the recreation literature in this study. In this context, 428 people were reached through the convenience sampling method and online survey in the sample of individuals aged 18 or over between 15th November – 28th December 2019. As a result of the analysis, factors affecting the participation of local people in recreational activities are determined as “individual possibilities”, “physical and mental gains”, and “suitability of recreation areas”. It has been determined that local people's participation in recreational activities differs only by the frequency of participation in recreation activities. In addition, a high and very high level of significant and positive correlation was found between the scale sub-dimensions.

Keywords: Recreation, Leisure Time Activities, Spare Time Activities, Local People

Araştırma Makalesi [Research Paper]

JEL Codes: L83, Z32, M37

Submitted: 06 / 03 / 2021

Accepted: 11 / 05 / 2021

¹ Dr., Bağımsız Araştırmacı, hkarakan@gmail.com, Orcid: 0000-0003-3335-0923.

² Doç.Dr., Şırnak Üniversitesi, ertascagdas@hotmail.com, Orcid: 0000-0001-9641-8054.

³ Dr.Öğr.Üyesi., Harran Üniversitesi, okancolak@harran.edu.tr, Orcid: 0000-0001-7104-5853

⁴ Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, colak.sureyya@hotmail.com, Orcid: 0000-0001-8741-1803

Giriş

İnsanlar kapitalizmin dayattığı yaşamı idame ettirebilmek adına para kazanmak ve bu nedenle uzun süreli çalışma sistemlerinin içinde bulunmak mecburiyetinde kalmışlardır. Bunun sonucunda sınırlı ve değerli bir kaynak olan zaman kavramı bu sistem içerisinde şekillenmektedir (Tütüncü, 2015). Bu yoğun stres ve yoğun iş akışı içindeki hareketsiz düzen insanların yaşamında birtakım ihtiyaçların daha önemli hale gelmesine sebep olmuştur. Maslow'a (1943) göre, insan hayatını sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi adına fizyolojik ihtiyaçlarını tatmin etmelidir. Fakat bu ihtiyaçlar sadece yeme, içme ve çalışma ile sınırlı değildir. İnsanın en temel ihtiyaçlarından bir tanesi de ruhunun yenilenmesidir. Bu da ancak kişinin hem ruhen ve bedenen gelişip dinlenmesini sağlayan rekreasyon faaliyetleri ile mümkün olabilir.

Sadece günümüzde değil tarihin her döneminde tüm dünyada insanların bedensel ve zihinsel sağlıklarını sürdürmeleri için rekreasyon faaliyetlerine ihtiyaç duyulmuştur (Sevil, 2012). Fakat bu rekreasyon faaliyetlerinin geniş bir kitleye yayılması ancak Endüstri Devriminin beraberinde getirdiği dönüşümler sonucunda meydana gelmiştir. Sanayileşme ile yoğun kentleşmeye bağlı olarak dönüşen yaşam insanları (Ardahanlıoğlu vd., 2012), güneşin gökdelenlerin gölgesinde kaldığı beton ormanlardan doğal alanlara yönelmiştir. Teknolojinin gelişmesi ile insanların serbest zamanlarında, gelir düzeylerinde, ulaşım olanaklarında ve rekreasyon ihtiyaçlarında artış olmuştur. Bu gelişmelerle birlikte çalışma saatlerine yasal düzenlemeler getirilmesi sonucunda rekreasyon etkinliklerine olan talep artmıştır (Abadan, 1961).

Rekreasyonel faaliyetler, şehirlerde hayatını sürdüren insanların zamanla bozulan ruhsal ve fiziksel sağlıklarının tekrar kazanılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bir başka ifadeyle, rekreasyon faaliyetleri; ruhsal dengenin sağlanması, psikolojik ihtiyaçların tatmini, fiziksel olarak daha iyi hissetme ve kişinin çevresi ile arasındaki uyumu yeniden kurması gibi kazanımlar sağlamaktadır. Ayrıca rekreasyonel faaliyetler insanların, yeni insanlar ve topluluklarla bir araya gelerek sosyalleşmesine önemli katkılar sunmaktadır (Sevil, 2012; Torkildsen, 2005). Fakat insan hayatında bu denli önemli bir ihtiyaç haline gelen rekreasyon faaliyetlerine katılmanın önünde birçok faktöre bağlı engeller bulunmaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı Gaziantep ilinde yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörleri ve bu faktörlerin yerel halkın demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit ederek yerel halkın rekreatif faaliyetlere katılma sıklığını arttıracak uygulamalara ilişkin yerel yönetimlere ve sektördeki paydaşlara öneriler sunmaktır. Alan yazında konuyla ilgili yapılmış çalışmaların genelde öğrenci örnekleminde yapıldığı, yerel halkın bu kapsamda göz ardı edildiği dikkati çekmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın özgün olduğu söylenebilir.

1. Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve

Rekreasyon Fransızca bir kelime olup kökeni Latince'dir. Fransızca'da *recreation* "eğlence, istirahat" anlamı taşımaktadır. Etimolojik olarak bu sözcük "creare", "creat" can vermek fiilinden türemiştir. Bu fiil re+ ön eki ve +tion son ekiyle türeyerek "recreation" canlanmak, taze hayat vermek anlamı kazanmıştır (Paslı ve Çelikkanat Paslı, 2019). Türk Dil Kurumu (TDK) rekreasyonu, "bir bölgeyi insanların eğlenme, dinlenme amacıyla kullanabilecekleri bir duruma getirme" ve "insanların boş zamanlarında, eğlence ve spor amacı ile gönüllü olarak katıldıkları etkinlikler" olarak iki farklı şekilde tanımlamaktadır. Rekreasyon alanları da bu faaliyetlerin yapıldığı yer olarak tanımlanmaktadır (Güzel vd, 2020).

Alan yazın incelendiğinde rekreasyonla ilgili birçok tanımlamaya rastlanmaktadır. Bakır'a (1990)'a göre rekreasyon; kişinin günlük uyuma, yeme, çalışma gibi temel ve rutin işlerinden artan zamanı, serbest zamandır. Torkildsen (2005) bu serbest zamanlarda kişilerin kendi motivasyon ihtiyacı ile herhangi bir zorunluluk veya kısıtlama olmadan katıldıkları çeşitli etkinlikleri rekreasyon olarak tanımlamaktadır. Ragep ve Tate (1993) ise rekreasyonu; aktif veya pasif olarak, kırsal bölgelerde veya kentlerde, açık veya kapalı mekânlarda insanların serbest (boş) zamanlarını bir etkinlik yaparak değerlendirme istekleri olarak açıklamaktadır. Boş zaman ise, kişilerin hem kendisi hem de başkaları için tüm hayatın yorucu temposundan veya zoraki bağlantılarından sıyrıldığı ve kendi isteği ile tercih edeceği bir etkinlikle uğraştığı özgürce arzuladığı gibi geçirdiği kaliteli zaman olarak tarif edilmektedir (Ragep ve Tate, 1993).

Tanımlardan da görüldüğü üzere rekreasyon insanlara fayda sağlayan önemli bir ihtiyaç olarak görülmektedir. MacPhail vd. (2010)'ne göre rekreasyon alanları, hayatın rutin akışını değiştirerek kişileri fiziksel aktivite ve eğlence kültürüne katılımına olanak sağlamaktadır. Tekin vd. (2004) teknolojinin hızla gelişerek yaşamımıza girmesi ile kişilerin doğadan uzaklaşması ve kentsel yaşam stresini daha derinden hissetmesine ve buna bağlı olarak hareketsiz yaşam biçiminin bir kültür haline gelmesi sonucunda insanlar fiziksel aktivite ve rekreasyon faaliyetlerine duyulan bir ihtiyaç olduğunu belirtmektedir. Bu ihtiyaçları karşılamak için birçok ülkede kurumlar bu fiziksel aktivitelerin ve rekreasyon etkinliklerinin hayatın bir parçası haline gelmesi için rekreasyon faaliyetlerine yatırım yaparak kişilerin bu programları uygulamalarına teşvik edici bir rol üstlenmektedir (Tekin, vd. 2004). Ancak her bireyin rekreasyon faaliyetlerine katılımı da mümkün olmayabilmektedir. Bu faaliyetlerin katılımını etkileyen kişisel faktörlerin yanında, bireylerin kontrol edemediği faktörler de (rekreasyon faaliyetlerinin pahalılığı, faaliyet alanlarına ulaşım sıkıntısı gibi) söz konusu olabilmektedir.

Alan yazın incelendiğinde, bireylerin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarını engelleyen birtakım faktörler bulunduğu görülmektedir. Özbey ve Çelebi (2011) park ve rekreasyon alanlarının kullanılmasında katılımcıları kısıtlayan faktörlerin tespit edilmesi, katılımcıları rekreasyon faaliyetlerine güdüleyen alanların kişilerin ihtiyaçlarına uygun olarak modern bir şekilde düzenlenmesinin rekreasyon faaliyetlerine katılan kişilerin memnuniyet düzeyini arttırdığını tespit etmiştir.

Akyol ve Akkaşoğlu (2020) Artvin Çoruh Üniversitesi öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarını engelleyen hususları tespit etmeye çalışmıştır. Araştırmanın örneklemini Arhavi Meslek Yüksekokulu öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda öğrencilerin önüne engel olarak çıkan unsurlar; ulaşım, tesis yetersizliği, zaman ve finansal yetersizlik olarak tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin demografik özelliklerine göre rekreasyon etkinliklerine katılımlarının anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Çolakoğlu vd. (2020)'nin üniversite öğrencileri örnekleminde yaptıkları bir diğer çalışmada cinsiyet ve okul değişkenlerine göre öğrencilerin rekreasyon faaliyetlerine katılım engelleri algılarının farklılık gösterdiği; ancak gelir, uyruk, sınıf ve yaş değişkenlerine göre rekreasyon faaliyetlerine katılım engelleri algılarının farklılık göstermediği görülmüştür. Bunun yanı sıra, çalışma kapsamında rekreatif faaliyetlere katılım engelleri ve kişilik özellikleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre kişilik özelliği olarak nazik olan öğrencilerin rekreatif faaliyetlere katılım engellerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tütüncü vd. (2011) de İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada, rekreasyon faaliyetlerine katılmada denge ve uzlaşma kuramından faydalanmıştır. Araştırma sonucunda, rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen faktörler; negatif içsel deneyimler, alanların durumu, fizyolojik özellikler, ekonomik durum, organizasyonel unsurlar, ruhsal durum ve yan unsurlar olarak belirlenmiştir. Kadınların erkeklere göre rekreasyon faaliyetlerine katılmada tüm boyutlara yönelik yaklaşımlarında, anlamlı ve olumlu yönde farklılıkları olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca İzmirli öğrencilerin şehir dışından gelen öğrencilere kıyasla ekonomik durum, fizyolojik özellikler ve ruhsal durum ile ilgili algılamalarının olumlu ve anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmüştür.

Aydoğdu vd. (2018) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada, öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olan en önemli unsurların "sosyalleşme", "fiziki donanım", "eksik tanıtım" ve "ulaşım sorunları" olduğunu belirlemiştir.

Honça ve Çetinkaya (2017)'nin üniversite öğrencileri örnekleminde yaptıkları bir başka çalışmada boş zaman faaliyetlerine yönelik en büyük engellerin "erişilebilirlik" ve "tesis/hizmet" olduğu belirlenmiştir.

Üniversite öğrencilerinin dışında, lise öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarını etkileyen faktörleri tespit etmeyi amaçlayan araştırmalar da bulunmaktadır. Örneğin Çavdar ve Yıldız (2020) lise öğrencilerinin neredeyse yarısının boş zamanlarını ev içi faaliyetlerle geçirdiklerini, öğrenim gördükleri lisenin rekreasyon alanlarını yeterli buldukları, bir kısmının ise ikamet ettikleri ilçenin rekreasyon alanlarını kısmen yeterli bulduklarını tespit etmiştir. Ayrıca 10 saat ve üzeri boş zamana sahip öğrencilerin çok küçük bir kısmının rekreasyon alanlarını kullandığı belirtilmiştir. Tesislerin yetersizliği, tesis donanımının yetersizliği, nerede rekreasyon etkinliğinin yapıldığının öğrenci tarafından bilinmemesi gibi unsurların, öğrencilerin rekreasyon faaliyetlerine katılımını engelleyen faktörler olarak belirtilmiştir.

Konuyla ilgili, rekreasyon alanlarını aktif olarak tecrübe eden bireyler örnekleminde de araştırmalar mevcuttur. Gümüş vd. (2017), çalışmalarında park ve rekreasyon alanına rekreasyon amaçlı gelen kişilerin demografik özelliklerine göre aktivitelere katılımlarının farklılık gösterip göstermediğini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların rekreasyon alanlarında fiziksel aktivitelere katılmalarına engel olan unsurların cinsiyet, sigara kullanımı, eğitim durumu özelliklerine göre farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir.

Koçyiğit ve Yıldız (2015)'in çalışmalarında Konya Büyükşehir Belediyesince yapılan mevcut rekreasyon alanları incelenmiş ve rekreasyon alanlarının potansiyeli ortaya konmuştur. Çalışma sonucunda Konya Büyükşehir Belediyesince yapılan rekreasyon alanların insanların sosyal ve spor etkinliklerine olumlu yönde bir katkısının olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, yerel yönetimin rekreasyon alanlarını artırmaya yönelik çalışmalarının olduğu belirlenmiştir.

Özdemir vd. (2014)'nin yaptıkları çalışmada Borçka Karagöl Tabiat Parkı alanında sunulan rekreasyonel imkanların belirlenmesi ve bu rekreasyon alanları kullananların beklentilerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Korunan alanlar kültürel, ekolojik ve doğal yaklaşım ışığında planlandıkları zaman, kent sakinlerinin rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılamada etkili ve yeterli birer kaynak olduğu sonucuna varılmıştır.

Bir kısmı yukarıda geçen gerek ulusal gerekse de uluslararası alan yazında rekreasyon etkinliklerinin faydaları, bu etkinliklere katılımı engelleyen faktörlerle ilgili farklı araştırma sahaları ve örneklem grupları üzerine çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Lise öğrencileri örnekleminde Çavdar ve Yıldız (2020), Uzun vd. (2017) ve Palen vd. (2010)'in yapmış olduğu muhtelif çalışmalar bulunmaktadır. Ayrıca üniversite öğrencileri örnekleminde Kamal vd. (2010), Tütüncü vd. (2011), Aydoğdu (2018), Çolakoğlu vd. (2020), Akyol ve Akkaşoğlu (2020)'un çalışmalarının olduğu görülmektedir. Öte yandan akademisyenler (Dalay, 2018; Sabancı, 2016), öğretmen adayları ve öğretmenler (Ayçiçek, 2019; Öz vd. 2019;

Tayfun, 2019), engelli çocuklar (Shields ve Synnot, 2016), sağlık çalışanları (Has, 2016), yerel halk (Akyüz, 2016; Delaney, 2013) gibi farklı örneklemelerde yapılmış çalışmalar mevcuttur. Çalışmaların ağırlıklı olarak öğrenciler üzerinde yapıldığı, yerel halkın göz ardı edildiği göze çarpmaktadır. Bu açıdan rekreasyon faaliyetlerine katılımı engelleyen faktörlerin yerel halk için de geçerli olup olmadığını araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılan açıklamalardan hareketle, çalışmada test edilmek üzere aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

H₁: Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere ilişkin algı ölçeğinin alt boyutları ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₂: Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere ilişkin algı ölçeğinin alt boyutları ile medeni durum arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₃: Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere ilişkin algı ölçeğinin alt boyutları ile yaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₄: Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere ilişkin algı ölçeğinin alt boyutları ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₅: Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere ilişkin algı ölçeğinin alt boyutları ile aylık gelir arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₆: Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere ilişkin algı ölçeğinin alt boyutları ile rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklığı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₇: Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere ilişkin algı ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmada kullanılan veri toplama teknikleri, veri toplama araçları, evren ve örneklem ve veri analizi ile ilgili bilgiler verilmiştir.

2.1. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak nicel yaklaşımlardan anket kullanılmıştır. Hazırlanan anket formu, kendi içinde iki bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin 6 soru, ikinci bölümünde ise katılımcıların rekreasyon faaliyetlerine katılımına yönelik algılarını etkileyen faktörlere ilişkin 28 maddeden oluşan ölçek yer almaktadır. Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere yönelik algılarını belirlemeye yönelik ölçek Tütüncü vd. (2011) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte bulunan maddeler "Kesinlikle Katılmıyorum (1)", "Katılmıyorum (2)", "Kararsızım (3)", "Katılıyorum (4)", "Kesinlikle Katılıyorum (5)" şeklinde 5'li Likert tipinde ölçümlenmiştir. Çalışmada kullanılan rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen faktörler ölçeğinin Cronbach's Alpha genel güvenilirlik katsayısı ,982 olarak elde edilmiştir. Bu bağlamda ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğu görülmüştür (Hair, vd., 2010).

Çalışmada kullanılan rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen faktörler ölçeği; kapsam geçerliliği, yapı geçerliliği, yakınsak geçerlilik ve ayrışma geçerliliği analizlerine tabi tutulmuştur. Kapsam geçerliliğinde ölçeğin ve ölçekteki maddelerin araştırma amacına hizmet etme derecesine bakılmaktadır (Tekin, 2004). Bu amaçla araştırmada kullanılan ölçeğin kapsam geçerliliğini test etmek üzere, 5'i turizm alanındaki öğretim üyesi 2'si beden eğitimi ve spor alanındaki öğretim üyesi olmak üzere 7 uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşleri sonrası ölçeğin kapsam açısından herhangi bir sorun teşkil etmediği tespit edilmiş ve ölçek uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Yapı geçerliliğinde, ölçeğin hangi özellikleri ölçtüğü incelenir (Altunışık vd., 2005). Bu bağlamda araştırmada ulaşılan 428 katılımcı, yapı geçerliliği için yeterli görülmektedir (Tavşancıl, 2002; Altunışık vd., 2005; Balcı, 2005). Bir ölçek için yapı geçerliliği yeterli olmamaktadır. Bu amaçla ölçeğin yakınsak geçerliliğine ve ayrışma geçerliliğine de bakmak gerekmektedir. Yakınsak geçerlilikte değişkenleri oluşturan ifadelerin birbirleriyle ve bağlı oldukları faktörle ilişkili olup olmadıklarına; ayrışma geçerliliğinde ise değişkenleri oluşturan ifadelerin bağlı oldukları faktör dışındaki faktörlerle daha az ilişkili olması gerekliliğine bakılmaktadır (Yaşlıoğlu, 2017). Araştırma ölçeğine uygulanan faktör analizi bazı ön kabuller çerçevesinde yapılmıştır. Örneğin bir maddenin 2 faktöre boyutlanması durumunda, iki faktör arasındaki faktör yükü değerinin en az ,100 düzeyinde olması gerektiğine dikkat edilmiştir. Dolayısıyla yapılan faktör analizi sonucunda hem yakınsak geçerlilik hem de ayrışma geçerliliği açısından herhangi bir sorun olmadığı görülmüştür.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Gaziantep'te yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Araştırmada maliyet, zaman ve ulaşılabilirlik nedenlerinden dolayı evrenin tamamına ulaşılması zor olduğundan örnekleme yoluna başvurulmuştur. Bu kapsamda

olasılık dışı örnekleme yöntemleri arasında yer alan kolayda (uygun) örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2019 verilerine göre; Gaziantep ilinde araştırmacının hedef kitlesi olan 18 yaş ve üzerinde 1.287.868 kişi yaşamaktadır. Örneklem hesaplanırken ildeki 18 yaş ve üzeri nüfus sayısı dikkate alınmış ve farklı büyüklükteki evrenler için kuramsal örneklem büyüklüğü tablosundan (Balcı, 2011: 106) yararlanarak örneklem sayısı 384 olarak belirlenmiştir. Araştırmada veriler 15 Kasım- 28 Aralık 2019 tarihleri arasında toplam 428 katılımcıyla gerçekleştirilen anket ile elde edilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada katılımcıların demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla yüzde ve frekans analizlerinden faydalanılmıştır. Ayrıca, katılımcıların rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere yönelik açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi sonucunda öz değerleri 1'den büyük olan üç boyut ortaya çıkmış, elde edilen boyutlar "bireysel olanaklar", "fiziksel ve ruhsal kazanımlar" ve "rekreasyon alanlarının uygunluğu" olarak isimlendirilmiştir. Tablo 1'de normal dağılım durumlarına basıklık ve çarpıklık değerleri ile normallik testi (Kolmogorov-Smirnov) testi değerleri incelenerek bakılmıştır. Kolmogorov-Smirnov testine göre normal dağılmadığı ($p < 0.05$) gözlenirse de basıklık çarpıklık değerleri -2 , $+2$ aralığında yer alması normallik için kabul edilebilir olduğundan (George ve Mallery, 2010) parametrik testler kullanılmıştır. Bu bağlamda faktör analizi sonucunda ortaya çıkan üç boyutun demografik değişkenler ve rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklığına göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için Bağımsız Örneklem T-Testi ve Tek Yönlü Varyans analizi uygulanmıştır.

Tablo 1. Puanların Çarpıklık – Basıklık Değerleri ve Kolmogorov-Smirnov Testi Anlamlılık Sonuçları

	N	Çarpıklık	Basıklık	Kolmogorov Simirnov p
Bireysel Olanaklar		,105	,02	,00**
Fiziksel ve Ruhsal Kazanımlar		-1,17	,54	,00**
Rekreasyon Alanlarının Uygunluğu	428	-1,48	1,76	,00**
Toplam		1,06	1,28	,00**

Ayrıca, parametrik testlerin uygulanabilmesi ve normal dağılımın güvenilirliği için örnekleme yer alan her bir grubun üye sayısının kabul edilen alt sınır olan 30 ve daha fazla olması gerektiği belirtilmektedir (Delice, 2010: 1983; Ross, 2004). Bu bağlamda analiz öncesinde bazı demografik değişkenlerde (yaş ve eğitim düzeyi) alt kategorilerinde birleştirme yoluna gidilmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde katılımcıların demografik verilerinin yanı sıra faktör analizi sonuçlarına ve hipotez testleri sonuçlarına yer verilmiştir. İlk olarak araştırmaya dahil olan katılımcıların demografik verileri incelenmiştir. Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların %44,3'ü kadın, %55,7'si erkek; %39,2'si evli, %60,8'i bekâr olduğu görülmektedir. Katılımcıların %41,9'u 18-24 yaş arasında, %33,3'ü 25-34 yaş arasında, %16,3'ü 35-44 yaş arasında, %8,6'sı 45 yaş ve üzerinde (%4,5'i 45-54 yaş arasında, %2,4'ü 55-64 yaş arasında, %1,7'si ise 65 yaş ve üzeri) olduğu tespit edilmiştir. Eğitim durumuna göre katılımcıların %26,6'sı lise ve altı (%5,2'si ilkököl, %8,4'ü ortaokul, %13,0'ü lise), %27,5'i ön lisans ve %45,9'u lisans ve üzeri (%41,0'i lisans, %4,9'u lisansüstü mezunu) mezun olduğu belirlenmiştir. Gelir durumlarına göre katılımcıların %40,4'ü asgari ücretin altında, %24,2'si asgari ücret-3000 ₺ arasında, %12,0'si 3001 ₺-4000 ₺ arasında, %11,5'i 4001 ₺-5000 ₺ arasında, %12,0'si ise 5001 ₺ veya üzerinde aylık kişisel gelire sahip olduğu bulgulanmıştır. Son olarak, katılımcıların rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklığı incelenmiştir. Buna göre katılımcıların %10'u rekreasyon faaliyetlerine hiç katılmadığını, %11,7'si 1 kez katıldığını, %11,2'si 2 kez katıldığını, %8,4'ü 3 kez katıldığını, %32,8'i 4 kez katıldığını, 52,8'i ise 5 kez veya daha fazla katıldığını ifade etmiştir. Bu bağlamda yaş, cinsiyet, gelir durumu ve eğitim düzeyine bakılmaksızın yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılım oranının oldukça yüksek olduğu (%90) söylenebilir.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik ve Rekreatif Etkinliklere Katılım Sıklığı Verileri

Kategoriler	Alt Kategoriler	Sayı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	238	55,7
	Kadın	190	44,3

Medeni Durum	Bekar	168	39,2
	Evli	260	60,8
Yaş	18-24 arası	179	41,9
	25-34 arası	143	33,3
	35-44 arası	70	16,3
	45 yaş ve üzeri	36	8,6
Eğitim Durumu	Lise ve altı	114	26,6
	Ön Lisans	118	27,5
	Lisans ve üzeri	196	45,9
Aylık Gelir	Asgari ücret ve altı	173	40,4
	Asgari ücret- 3000 ₺ arası	104	24,2
	3001 ₺- 4000 ₺ arası	51	12
	4001 ₺- 5000 ₺ arası	49	11,5
	5001 ₺ ve üzeri	51	12
Rekreatif Etkinliklere Katılım Sıklığı (Aylık)	Katılmıyorum	43	10
	1 Defa	50	11,7
	2 Defa	48	11,2
	3 Defa	36	8,4
	4 Defa	140	32,8
	5 Defa ve Üzeri	226	52,8

Tablo 3’de yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere yönelik açıklayıcı faktör analizi sonuçları verilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini ölçmek için Cronbach’s Alpha genel güvenilirlik katsayısının en az ,70 düzeyinde olması beklenir (Baum & Wally, 2003). Bu çalışmada kullanılan rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen faktörler ölçeğinin Cronbach’s Alpha genel güvenilirlik katsayısı ,982 olarak elde edilmiştir. Bu bağlamda ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğu görülmüştür (Hair, vd. 2010). Bir ölçekteki maddelerin madde-bütün korelasyon değerinin en az ,250 düzeyinde olması gerekmektedir (Kalaycı, 2016). Bu bilgi ışığında ölçekteki maddelerin madde-bütün korelasyon değerlerine de bakılmış ve hiçbir maddenin bu düzeyin altında olmadığı tespit edilmiştir.

Yapılan faktör analizi sonucunda, KMO ve Bartlett küresellik testi sonucu (,974), veri setinin faktör analizi için yeterli olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2016). Faktör analizi sonucunda, tüm maddeler gerekli olan tüm ölçütleri karşılamış ve öz değerleri 1’den büyük olan üç boyut ortaya çıkmıştır. Üç boyutun toplam varyansa yaptığı katkı oranı %76,316’dır. Faktör analizi sonucu elde edilen boyutlar; “bireysel olanaklar”, “fiziksel ve ruhsal kazanımlar” ve “rekreasyon alanlarının uygunluğu” olarak isimlendirilmiştir.

Tablo 3. Faktör Analizi Sonuçları*

Bireysel Olanaklar**	Faktör Yüğü
<i>Rekreasyon faaliyetlerine katılımımda ekonomik durumum önemlidir.</i>	,772
<i>Rekreasyon faaliyetlerinin nerede yapılacağına net olmaması, bu faaliyetlere katılımımı etkiler.</i>	,757
<i>Zaman yetersizliğim, rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.</i>	,755
<i>Fazla iş yüküm, rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.</i>	,747
<i>Mesafe (oturduğum yer ile rekreasyon faaliyetlerinin yapıldığı yer arasındaki mesafe), rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.</i>	,746
<i>Bu şehirdeki rekreasyon faaliyetlerinde kullanılan ekipmanlar pahalıdır.</i>	,724
<i>Ulaşım olanaklarının yeterliliği, rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.</i>	,718
<i>Bu şehirdeki rekreasyon faaliyetleri pahalıdır.</i>	,714
<i>İsteksizliğim, rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.</i>	,694
<i>Yeni yerlerden haberdar olmak, rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.</i>	,693
<i>Planlama yapmaktaki güçlükler, rekreasyon faaliyetlerine katılımımda etkilidir.</i>	,691

Kültürel yapı, rekreasyon faaliyetlerine katılımımı engeller.	,677
Arkadaşlarımla olan iletişim, rekreasyon faaliyetlerine katılımımda etkilidir.	,676
Rekreasyon faaliyetleriyle ilgilenmemem, bu faaliyetlere katılımı etkiler.	,654
Rekreasyon faaliyetlerini tercih etmemem, bu faaliyetlere katılımımı etkiler.	,639
Eski tecrübelerimin olumsuz olması, rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.	,589
Yeteneğim rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.	,588

Fiziksel ve Ruhsal Kazanımlar***

Rekreasyon faaliyetleri, kendimi enerjik hissetmemi sağlar.	,786
Rekreasyon faaliyetleri, kendimi sağlıklı hissetmeme yardımcı olur.	,771
Rekreasyon faaliyetleri, fiziksel olarak yetkinliğimi artırır	,767
Rekreasyon faaliyetlerine katılmaktan çekinmem.	,710
Sağlığımın iyi olması rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.	,696
Kendime güvenim, rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.	,672

Rekreasyon Alanlarının Uygunluğu****

Bu şehirdeki rekreasyon alanları kadınlara yöneliktir.	,775
Bu şehirdeki rekreasyon alanları, katılım için uygundur.	,657
Bu şehirdeki rekreasyon alanları kirlidir.	,609
Bu şehirdeki rekreasyon alanları kalabalıktır.	,581
Bu şehirdeki rekreasyon tesisleri yetersizdir.	,550

*KMO: ,974; Barlett küresellik testi: 14555,932 (Sig.: ,000)
 **Özdeğer: 19,016; Açıklanan Varyans: %36,319; Ortalama: 3,1426
 ***Özdeğer: 1,247; Açıklanan Varyans: %24,875; Ortalama: 3,4003
 ****Özdeğer: 1,105; Açıklanan Varyans: %15,122; Ortalama: 2,8234

Tablo 4'te boyut ortalamaları, boyutlardan ortalama değerleri en yüksek olan maddeler ve boyutların ortalamaları verilmiştir. Boyutların ortalamasına bakıldığında ise en yüksek ortalamaya sahip olan boyutun "fiziksel ve ruhsal kazanımlar" (Ort.=3,4003) olduğu görülmektedir. Bu boyutu sırasıyla "bireysel olanaklar" (Ort.=3,1518) ve "rekreasyon alanlarının uygunluğu" (Ort.=2,8234) boyutları takip etmektedir. Rekreasyon faaliyetlerinin amacı olan bozulan ruhsal ve fiziksel sağlıklarının tekrar kazanılması ve dengenin sağlanması, psikolojik rahatlama, fiziksel olarak iyi hissetme (Sevil, 2012) uygun olarak boyutlar arasında fiziksel ve zihinsel kazanımlarla ilgili ifadeler ön plana çıkmaktadır. Gaziantep şehrinin UNESCO tarafından da tescillenmiş mutfak kültürüne ait lezzetli fakat ağır yemeklerinin bulunmasının yanı sıra kentin devasa sanayisinin, yüksek iş hacminin ve yoğun trafiğinin oluşturduğu stresi yerel halkı fiziksel ve zihinsel açıdan sağlıklı olmak için rekreasyon faaliyetlerine katılıma yönlendirdiği düşünülebilir. Öte yandan, rekreasyon faaliyetlerine katılımımda; ulaşım, ekonomik durum ve zaman gibi bireysel imkanlar yetersizliği rekreasyon alanlarındaki yetersizliklerden daha etkili olduğu söylenebilir. Bu bağlamda insanların sağlıklı olmak için rekreasyon faaliyetlerine güdülendikleri fakat ulaşım sorunları ve zaman kısıtlarından dolayı bu faaliyetlere katılmada sorun yaşadıkları söylenebilir.

Tablo 4. Boyutlar, Önemli İfadeler ve Ortalamaları

Boyutlar	Ortalama
Fiziksel ve Ruhsal Kazanımlar	3,4003
Rekreasyon faaliyetleri, kendimi enerjik hissetmemi sağlar.	3,5407
Rekreasyon faaliyetleri, kendimi sağlıklı hissetmeme yardımcı olur.	3,4809
Rekreasyon faaliyetleri, fiziksel olarak yetkinliğimi artırır	3,4809
Bireysel Olanaklar	3,1518
Mesafe (oturduğum yer ile rekreasyon faaliyetlerinin yapıldığı yer arasındaki mesafe), rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.	3,3421
Zaman yetersizliğim, rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.	3,3397
Sağlığımın iyi olması rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.	3,3325

Rekreasyon Alanlarının Uygunluğu	2,8234
Ulaşım olanaklarının yeterliliği, rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.	3,3301
Fazla iş yüküm, rekreasyon faaliyetlerine katılımımı etkiler.	3,3230
Rekreasyon faaliyetlerine katılmaktan çekinmem.	3,3086

Tablo 5'te görüldüğü üzere 2019 yılında rekreasyon faaliyetlerine hiç katılmayanlar (N=3.0700), 1 defa katılanlar (N=3,2149), 2 defa katılanlar (N3,2791) ve 3 defa katılanlar (N= 3.3882) arasında katılım sıklığı arttıkça bireysel olanakların etkisinin artan oranda arttığı görülmektedir. Yani bireylerin katılım sıklığı arttıkça (3 defaya kadar) bireysel olanakların rekreasyon faaliyetlerine katılmada etkisinin arttığı söylenebilir. Fakat bu faaliyetlere 4 defa katılanlar (N=3,3568) ve en az 5 defa katılanlar (N=2,7271) göz önüne alındığında bireysel olanakların 3 defa katılımdan sonra etkisinin azaldığı görülmektedir. En az 5 defa rekreasyon faaliyetlerine katılanlar bireysel olanakların rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkilediğini en az düzeyde algılayan grup olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda insanların rekreasyon faaliyetlerine katılım konusunda belli bir doyuma ulaşıncaya, bu faaliyetlere alıştıkları ve bireysel faktörlerden daha az etkilendikleri söylenebilir. Öte yandan rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen diğer faktörler olan "fiziksel ve ruhsal kazanımlar" ve "rekreasyon alanlarının uygunluğu" boyutlarında 5 defa ve üzeri sıklıkta katılan bireylerin, daha az sıklıkta katılanlara göre bu faktörleri daha düşük düzeyde algıladıkları tespit edilmiştir.

Tablo 5. Katılım Sıklığı Değişkenine Yönelik Tek Yönlü ANOVA Analizi Sonuçları

	<i>Katılım Sıklığı</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>	<i>F</i>	<i>Anlamlılık</i>
Bireysel Olanaklar	Hiç katılmadım	3,0700	1,162125	3,835	,002
	1 defa	3,2149	1,174665		
	2 defa	3,2791	1,178353		
	3 defa	3,3882	1,398016		
	4 defa	3,3568	1,104623		
	5 ve üzeri	2,7271	1,340260		
Fiziksel ve Ruhsal Kazanımlar	Hiç katılmadım	3,3135	1,173443	5,097	,000
	1 defa	3,4354	1,210877		
	2 defa	3,5567	1,385866		
	3 defa	3,5476	1,366363		
	4 defa	3,7275	1,307482		
	5 ve üzeri	2,8873	1,441275		
Rekreasyon Alanlarının Uygunluğu	Hiç katılmadım	2,9619	1,092983	3,684	,003
	1 defa	2,9469	1,030999		
	2 defa	2,9617	1,089586		
	3 defa	2,8457	1,082574		
	4 defa	2,9796	,991222		
	5 ve üzeri	2,4481	1,152282		

Tablo 6'da faktör analizi sonucunda elde edilen ölçek alt boyutlarının aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ölçmek için korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda tüm ölçek alt boyutları arasında yüksek derecede anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre yerel "halkın katılımını etkileyen "fiziksel ve ruhsal kazanımlar", "rekreasyon alanlarının uygunluğu" ve "bireysel imkanlar" faktörlerinin kendi aralarında anlamlı bir şekilde ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Korelasyon katsayısının yorumlanabilmesi için p değerinin 0.05 den daha küçük olması gerekir. Korelasyon katsayısı (r) nın yorumu şu şekildedir (Köklü, vd. 2006);

$r < 0.2$ ise çok zayıf ilişki yada korelasyon yok

0.2-0.4 arasında ise zayıf korelasyon

0.4-0.6 arasında ise orta şiddette korelasyon

0.6-0.8 arasında ise yüksek korelasyon

0.8> ise çok yüksek korelasyon olduğu yorumu yapılır.

Bu bağlamda “fiziksel ve ruhsal kazanımlar” boyutu ile “rekreasyon alanlarının uygunluğu” boyutu arasında yüksek derecede ilişki olduğu, “bireysel imkanlar” boyutu ile “rekreasyon alanlarının uygunluğu” boyutu arasında yüksek derecede ilişki olduğu ve “fiziksel ve ruhsal kazanımlar” boyutu ile “bireysel imkanlar” boyutu arasında yüksek derecede ilişki olduğu tespit edilmiştir. Tüm boyutların aralarındaki ilişki pozitif yönde olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Ölçek Boyutlarına Yönelik Korelasyon Sonuçları

		Fiziksel ve Ruhsal Kazanımlar	Rekreasyon Alanlarının Uygunluğu	Bireysel İmkanlar
Fiziksel ve Ruhsal Kazanımlar	Pearson Correlation	1	,784**	,885**
	Sig. (2-tailed)		0,000	0,000
	N		428	
Rekreasyon Alanlarının Uygunluğu	Pearson Correlation	,784**	1	,794**
	Sig. (2-tailed)	0,000		0,000
	N		428	
Bireysel İmkanlar	Pearson Correlation	,885**	,794**	1
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	
	N		428	

Tablo 7’de verilen hipotezleri test etmek için bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü ANOVA analizi uygulanmıştır. H1 ve H2 hipotezlerini test etmek üzere uygulanan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen faktörlerin cinsiyete ve medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmanın diğer hipotezlerini test etmek üzere uygulanan tek yönlü ANOVA sonucunda rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen faktörlerin eğitim durumuna ve yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği, ancak rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklığına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla H₁, H₂, H₃, H₄ ve H₅ hipotezleri reddedilmiştir. Öte yandan tek yönlü ANOVA analizi sonucunda H₆ ve H₇ hipotezleri kabul edilmiştir (sig. <0,05). Gaziantep ilinde yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımı; cinsiyete, medeni duruma, yaşa, eğitim durumuna ve aylık gelire göre farklılık göstermemektedir. Fakat yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonucunda Gaziantep ilinde yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlerin (bireysel olanaklar, fiziksel ve ruhsal kazanımlar ve rekreasyon alanlarının uygunluğu) tamamı, bu faaliyetlere katılım sıklığına göre farklılık göstermektedir. Ayrıca ölçek alt boyutları arasında yüksek ve çok yüksek düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 7. Hipotez Sonuç Tablosu

H1: Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere ilişkin algı ölçeğinin alt boyutları ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık vardır.	RET
H2: Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere ilişkin algı ölçeğinin alt boyutları ile medeni durum arasında anlamlı bir farklılık vardır.	RET
H3: Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere ilişkin algı ölçeğinin alt boyutları ile yaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.	RET
H4: Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere ilişkin algı ölçeğinin alt boyutları ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.	RET
H5: Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere ilişkin algı ölçeğinin alt boyutları ile aylık gelir arasında anlamlı bir farklılık vardır.	RET
H6: Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere ilişkin algı ölçeğinin alt boyutları ile rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklığı arasında anlamlı bir farklılık vardır.	KABUL
H7: Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere ilişkin algı ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır.	KABUL

Sonuç ve Değerlendirme

Rekreasyon faaliyetleri bir halkın mutluluğu, sağlığı ve yenilenmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Bu sebepten dolayı yerel yönetimler yerel halkın bu ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için çeşitli rekreasyon alanları yaparak önemli bir hizmet sunmaktadır. Fakat bir şehirde bu tesislerin mevcudiyeti kadar, yerel halkın bu hizmetten faydalanmasının da sağlanması büyük önem arz etmektedir. Aksi takdirde bu alanlar sadece bir şehir dekoru olarak kalacak ve yapılan yatırımın hizmet çıktısı ve geri dönüşü olmayacaktır. Bu bağlamda yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlerin tespit edilerek bu bilgiler doğrultusunda planlamalar yapılması gerekmektedir.

Bu çalışmada Gaziantep ilinde yaşayan yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere yönelik algıları ölçülmüştür. Bu kapsamda Gaziantep ilinde yaşayan 428 kişiye anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler yüzde-frekans analizi, bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü ANOVA testine tabi tutularak faktör analizinde elde edilen boyutların çeşitli demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın sonucunda katılımcıların %90 gibi büyük çoğunluğunun rekreasyon faaliyetlerine yılda en az 1 defa katıldığı gözlemlenmiştir. Gaziantep'in sahre (piknik) kültürü, yemek kültürü, şehirde bulunan rekreatif imkanların çeşitliliği (botanik bahçe, piknik alanları, hayvanat bahçesi, spor alanları, etkinlikler vs.) rekreasyon faaliyetleri için uygun etkinlikler olması katılım oranının yüksek olmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca yerel yönetimlerin rekreasyon faaliyetlerine yönelik hizmet amacıyla yapmış olduğu açık alan düzenlemelerini ve bu alanda kurmuş olduğu tesisleri şehir merkezinden kırsal kesime doğru yayması, yerel halkın bu faaliyetlere olan farkındalığını ve katılım oranını artırdığı düşünülmektedir.

Rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen faktörler katılımcı verilerinden yola çıkarak önem sırasına göre "fiziksel ve ruhsal kazanımlar", "bireysel olanaklar" ve "rekreasyon alanlarının uygunluğu" olarak sıralanmıştır. Rekreasyon faaliyetlerinin amacı olan bozulan ruhsal ve fiziksel sağlıklarının tekrar kazanılması ve dengenin sağlanması, psikolojik rahatlama, fiziksel olarak iyi hissetme (Sevil, 2012) gibi kazanımlara uygun olarak boyutlar arasında fiziksel ve zihinsel kazanımlarla ilgili ifadeler ön plana çıkmıştır. Gaziantep şehrinin UNESCO tarafından da tescillenmiş mutfak kültürüne ait lezzetli fakat ağır yemeklerinin bulunmasının yanı sıra kentin devasa sanayisinin, yüksek iş hacminin ve yoğun trafiğinin oluşturduğu stresi yerel halkı fiziksel ve zihinsel açıdan sağlıklı olmak için rekreasyon faaliyetlerine katılıma yönlendirdiği düşünülebilir. Öte yandan, rekreasyon faaliyetlerine katılımda; ulaşım, ekonomik durum ve zaman gibi bireysel imkanlar yetersizliği rekreasyon alanlarındaki yetersizliklerden daha etkili olduğu söylenebilir. Bu bağlamda insanların sağlıklı olmak için rekreasyon faaliyetlerine güdüledikleri fakat ulaşım sorunları ve zaman kısıtlarından dolayı bu faaliyetlere katılmada sorun yaşadıkları söylenebilir.

Çalışmanın bir diğer sonucu olarak, rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen tüm boyutlarda; cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim durumu ve aylık gelir kategorilerinde farklılık tespit edilmemiştir. Bu kapsamda şehirde yaşayan insanlar farklı demografik özelliklere sahip olsalar bile rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen faktörlerden etkilenme düzeylerinin benzerlik gösterdiği söylenebilir. Öte yandan yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere yönelik algılarının bu faaliyetlere katılım sıklığına göre değiştiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda katılım sıklığı 5 defa veya üzerine ulaştığında rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen faktörlerin ortalamasında dramatik bir düşüş yaşandığı görülmektedir. Bu kapsamda insanların rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklıkları belli bir doyuma ulaştığında bu faaliyetlere katılımı etkileyen faktörlerden daha az düzeyde etkilendikleri görülmektedir.

Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere yönelik algılarının medeni durum, yaş, eğitim durumu ve gelir düzeyi gibi demografik özelliklere göre farklılık göstermemesine yönelik sonuç Akyol ve Akkaşoğlu (2020), Çolakoğlu vd., (2020), Gümüş vd. (2017)'nin çalışmalarında elde ettikleri sonuçlara uymamaktadır. Fakat çalışmanın bir başka sonucu olarak rekreasyon faaliyetlerine katılımını engelleyen faktörlere yönelik algının cinsiyete göre değişiklik göstermemesi Çolakoğlu vd. (2020)'nin çalışmasıyla benzerlik göstermektedir.

Bu çalışmanın bir sonucu olarak yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımlarını etkileyen faktörler arasında rekreasyon alanlarının uygunluğu faktörü gösterilmiştir. Bu bağlamda rekreasyon alanlarının yerel yönetimler tarafından iyileştirmesi ve geliştirmesi halkın katılım düzeyini artıracığı söylenebilir. Bu sonuç alan yazında Özbey ve Çelebi (2011) ve Gümüş vd. (2017) çalışmaları ile benzerlik göstermektedir.

Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen bireysel imkanlar, fiziksel ve ruhsal kazanımlar ve rekreasyon alanlarının uygunluğu boyutları arasında yüksek ve çok yüksek derecede anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunması da araştırmanın bir başka sonucudur.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre katılımcıların çok büyük bir bölümünün rekreatif faaliyetlere katılım sağlaması, rekreatif faaliyetlerin yerel halk için önem arz ettiğini göstermektedir. Bu bağlamda bu katılım düzeyinin korunması ve artırılması için yerel yönetimlere yerel halkın bilinçlendirilmesinin ve özendirilmesinin yanı sıra, rekreasyon alanlarının iyileştirilmesi ve çeşitlendirilmesi önerilmektedir. Ayrıca, rekreatif faaliyetlerin türlerine göre yerel halkın katılımını etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Abadan, N. (1961) *Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri*, Ankara: A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. No:135-177
- Akyol, C. ve Akkaşoğlu, S. (2020). Gençlerin Boş Zamanlarında Rekreasyon Faaliyetlerine Katılım Engelleri Üzerine Bir Araştırma. *Journal Of Tourism And Gastronomy Studies*, 8(3), 2072-2089.
- Akyüz, F. (2016). *Halkın boş zaman etkinliklerine katılmalarına engel olan faktörlerin belirlenmesi (Erzurum ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS Uygulamalı*. İstanbul: Sakarya Kitabevi.
- Ardahanlıoğlu Bozhöyük, Z., Bulut, Y. ve Çınar, İ. 2012, *Deniz Kıyısı-Orman İçi Rekreasyon Alanlarında Doğal Peyzaja Yönelik Baskıların Saptanması ve Çözüm Önerileri: Aksazlar Koyu-Fethiye Örneği*. KSÜ Doğa Bil. Dergisi, Özel Sayı, 30-36
- Ayçiçek, C., N. (2019). *Beden eğitimi öğretmeni adaylarının serbest zaman aktivitelerine katılımını kolaylaştıran ve engelleyen faktörlerin belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Trabzon Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Aydoğdu, A, Dağıstan, M. T. ve Karaçor, B. (2018). Üniversite öğrencilerini sportif rekreasyonel faaliyetlerden alıkoyan etmenler üzerine bir örnek olay incelemesi, *Social, Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 4(11), 410-422,
- Balcı, A. (2011). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Bakır M. (1990). *Rekreasyon ve turizm ilişkisinin turizm politikalarının oluşturulmasındaki önemi*. (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Baum, J.R. and Wally, S. (2003), "Strategic Decision Speed and Firm Performance", *Strategic Management Journal*.
- Çavdar, Ç. ve Yıldız, M. (2020). Lise öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(3), 437-449.
- Çolakoğlu, Ü, Atay, H. ve Yurcu, G. (2020). Turizm rehberliği bölümü öğrencilerinin kişilik özellikleri ile rekreatif faaliyetlere katılım engelleri ilişkisi, *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(26), 4386-4407.
- Dalay, Y. (2018). *Akademik personelin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi (Batman Üniversitesi örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman.
- Delaney, P. (2013). *Sport and Recreation Participation and Lifestyle Behaviours in Waterford City Adolescents*. The Irish Sports Council. Limerick: Coaching Ireland.
- Delice, A. (2010). Nicel araştırmalarda örneklem sorunu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(4), 1969-2018.
- Gümüş, H, Alay, Ö. S. ve Karakılıç, M. (2017). Fiziksel aktivite için park ve rekreasyon alanlarına gelen kullanıcıların mekân seçimini ve fiziksel aktiviteye katılımını etkileyen faktörler, *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 31-38.
- George, D. ve Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10a ed.). Boston: Pearson.
- Güzel, P, Esentaş, M, Yavaş Tez, Ö. (2020). *Rekreatif Egzersiz ve Motivasyon: Fitness Merkezleri Üzerine Amprik Bir Çalışma*. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 5 (3), 206-218.
- Has, F. (2016). *Sağlık sektöründe çalışanların boş zamanlarında rekreasyon etkinliklerine katılımlarının önündeki engellerin belirlenmesi (Osmaniye ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Hair, J., Black, W., Babin, B. ve Anderson, R. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Upper Saddle River, Prentice-Hall, NJ, USA.
- Honça, A., A. ve Çetinkaya, T. (2017). Perception of participation constraints to recreational activities: A case of university students. *International Journal of Recreation and Sport Science*, 1(1), 30-37.
- Kamal, A., A., Khadir, M., S., A. ve Yunus, F., W. (2010). The perception and constraints towards recreational activity among female students. *International Journal of Sport Management, Recreation & Tourism*, 6, 62-75.

- Kalaycı, Ş. (2009). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayınevi.
- Koçyiğit, M, Yıldız, M. (2015). Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği, *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(2), 211-223.
- MacPhail A, Lyons D, Quinn S, Hughes A. M. Ve Keane S (2010): A frame work for lifelong involvement in sport and physical activity: the Irish Perspective, *Leisure Studies*. 29(1), 85-100.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation, *Psychological review*, 50(4), 370-396.
- Öz, R., Yazıcı, M., Kayalar, M., T. ve Yıldızhan, Y., Ç. (2019). Öğretmen adaylarının rekreasyonel faaliyetlere katılımlarına engel oluşturabilecek unsurların incelenmesi, *Sakarya University Journal of Education*, 9(3), 522- 536.
- Özbey S, Çelebi M (2011): *Rekreasyon Temelleri*. (N Mirzeoğlu, Ed.) Spor Bilimlerine Giriş. Ankara: Spor Yayınevi, 241-270.
- Özdemir, M. (2014). Korunan Alanların Rekreasyonel Kullanımı ve Yerel Halkın Farkındalığı: Borçka Karagöl Tabiat Parkı Örneği, *Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu* (2014): 22-24.
- Palen, L, Patrick, M., E, Gleeson, S., L, Caldwell, L., L, Smith, E., A, Wegner, L. ve Alan, J., F. (2010). Leisure constraints for adolescents in Cape Town, South Africa: A qualitative study. *Leisure Sciences*, 32(5), 434-452
- Paslı, M. M. ve Çelikkanat Paslı, N. (2019). Rekreasyon ve turizm. A. Öztürk, E. Karaçar, & O. Yılmaz içinde, *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Kitabı* Ankara: Çizgi Kitabevi, 6-14
- Ragheb M. G. ve Tate R. L. (1993). A behavioral model of leisure participation based on leisure attitude, motivation and satisfaction, *Leisure Studies*, 12(1), 61-70.
- Ross, S. M. (2004). *Introduction to probability and statistics for engineers and scientists* (Third Edition). Oxford, UK: Elsevier Academic Press.
- Sabancı, G. (2016). *Öğretim elemanlarının rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sevil, T. (2012). *Boş Zaman ve Rekreasyon: Kavram ve Özellikler*. S. Kocaekşi (Editör), Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi . Eskişehir: TC Anadolu Üniversitesi, 2 - 25
- Shields, N. ve Synnot, A. (2016). Perceived barriers and facilitators to participation in physical activity for children with disability: A qualitative study. *BMC Pediatrics*, 16(9), 47-62.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tayfun, A. (2019). *Millî Eğitim Bakanlığı kurumlarında ve özel okullarda çalışan öğretmenlerin rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olan faktörler* (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Tekin A, Ramazanoğlu, F. ve Tekin, G. (2004). *Sporla sosyal alanlar seçme konular 1*, Ankara: Bıçaklar Kitabevi.
- Tekin, H. (2004). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- TÜİK (2020). *Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları, 2019*, <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1> (Erişim Tarihi: 20.02.2021)
- Tütüncü, Ö, Aydın, İ, Küçükusta, D, Avcı, N. ve Taş, İ. (2011). Üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen unsurların analizi, *Spor Bilimleri Dergisi*, 22(2), 69-83.
- Tütüncü, Ö. (2015). Rekreasyon ve rekreasyon terapisinin yaşam kalitesindeki rolü. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(2), 248-252.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and Recreation Management*, London and Newyork: Taylor Birnd Francis Group.
- Uzun M., İmamoğlu O., Yamaner F., Deryahanoğlu G., Yamaner G. (2017). Rekreatif etkinliklere katılımı engelleyen faktörlerin incelenmesi: Kız lisesi örneği. *Journal of Human Sciences*. 14(1), 950-962.
- Yaşlıoğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, 74-85.

Extended Abstract

Recreation activities are of great importance for the happiness, health and renewal of a people. In other words, recreation activities provide gains such as achieving spiritual balance, satisfying psychological needs, feeling better physically and re-establishing harmony with one's environment. Also, recreational activities contribute significantly to people's socialization by coming together with new people and communities. Local governments provide an important service by building various recreation areas to meet the local people's needs. However, as well as the availability of these facilities in a city, ensuring that the local people benefit from this service is of great importance. Otherwise, these areas will remain only a city decoration, and the investment made will not have a service output and return. In this context, factors affecting local people's participation in recreational activities should be determined, and plans should be made in line with this information. In this study, the perceptions of the local people living in the city of Gaziantep towards the factors affecting their participation in recreational activities were measured. In this context, a questionnaire was applied to 428 people living in Gaziantep. The study was carried out between 15 November and 28 December 2019 using the convenience sampling method and an online questionnaire. The data obtained were subjected to percentage-frequency analysis, independent sample t-test and one-way ANOVA test to determine whether the dimensions obtained in factor analysis differ according to various demographic characteristics. In the studies conducted on the relevant subject, it was noted that there were not enough studies in the local population. For this reason, it is aimed to contribute to the recreation literature in this study.

As a result of the research, it was observed that 90% of the participants participated in recreation activities at least once a year. It is thought that Gaziantep's picnic culture, food culture, diversity of recreational facilities in the city (botanical garden, picnic areas, zoo, sports areas, activities, etc.) affect the high participation in recreation activities. Also, it is thought that the open area arrangements made by local administrations to serve recreational activities and the spread of the facilities established in this area from the city centre to the rural areas increase the awareness and participation rate of the local people in these activities.

The factors affecting the participation in recreation activities are listed as "physical and mental gains", "individual possibilities", and "suitability of recreation areas" in order of importance, based on participant data. It can be thought that the city of Gaziantep has delicious but heavy meals belonging to the cuisine culture registered by UNESCO, as well as the stress caused by the city's huge industry, high business volume and heavy traffic, leading the local people to participate in recreational activities to be physically and mentally healthy. On the other hand, in participating in recreation activities, the lack of individual opportunities such as transportation, economic situation and time is more effective than the insufficiency in recreation areas.

As another result of the study, there was no difference in gender, marital status, age, educational status, and monthly income categories in all dimensions affecting participation in recreational activities. In this context, it can be said that even if the people living in the city have different demographic characteristics, the levels of being affected by the factors that affect participation in recreational activities are similar. On the other hand, it has been determined that the perception of the factors affecting local people's participation in recreational activities varies according to the frequency of participation in these activities. When the participation frequency reaches 5 times or more, it is seen that there is a dramatic decrease in the average of the factors affecting participation in recreational activities. In this context, when the frequency of people's participation in recreational activities reaches a certain satisfaction, it is seen that they are less affected by the factors that affect participation in these activities. Among the factors affecting local people's participation in recreational activities, the suitability of recreation areas was shown. In this context, it can be said that the improvement and development of recreation areas by local governments will increase the level of public participation. In addition, a high and very high level of significant and positive correlation was found between the scale sub-dimensions.

According to the research results, a large number of participation in recreation activities shows that recreation activities are important for local people. To maintain and increase this level of participation, it is recommended to local administrations to improve and diversify recreational areas and raise awareness and encourage local people. It is also recommended to conduct studies to determine the factors affecting the participation of local people according to the types of recreational activities.